

## Industripolitikens återkomst?



*Innovativa samarbetsblock är viktiga för att möjliggöra entreprenörskap, menar Niklas Elert och Magnus Henrekson.*

*Illustration: Istock.*

***En återgång till statlig industripolitik riskerar att snedvrída den sunda konkurrensen och hämma innovationer. Det visar flera ekonomer i den nya boken Questioning the Entrepreneurial State, utgiven av Springer förlag. Två av författarna är Niklas Elert och Magnus Henrekson, IFN.***

Under kriser som Coronapandemin och Ukrainakriget är företag beroende av statliga stöd, men enligt bokens författare finns en risk för att de statliga stöden permanentas även efter de akuta krisfaserna då de fyllt en viktig funktion. Att stater fått en starkare roll och utformat en alltmer detaljerad industripolitik tillskrivs till stora delar den italiensk-amerikanska ekonomiprofessorn Mariana Mazzucato. 2013 publicerades hennes bok *The Entrepreneurial State*. Där argumenterar hon för att staten varit den främsta drivkraften bakom innovation och teknisk utveckling. Mazzucato har sedan boken gavs ut varit rådgivare åt EU-kommissionen och flera regeringar och därigenom fått stort genomslag för sina idéer.

I *Questioning the Entrepreneurial State* skriver Niklas Elert och Magnus Henrekson ett kapitel om innovativa samarbetsblock, en teori om att innovativt entreprenörskap sker i block bestående av flera noder med entreprenörer, uppfinnare, tidiga och sena finansörer, nyckelpersonal och kunder. De olika aktörstyperna tillför kompetenser och resurser som behövs för att ett entreprenöriellt projekt ska lyckas. Elert och Henrekson menar att dessa kompetenser måste återfinnas i ekonomin i tillräckligt stor omfattning för att innovationer ska ha en god chans att blomma ut och bli nyttiggjorda i form av värdefulla varor och tjänster. Enligt Elert och Henrekson är Mazzucatos syn på innovationer och ekonomisk tillväxt alltför mekanisk.

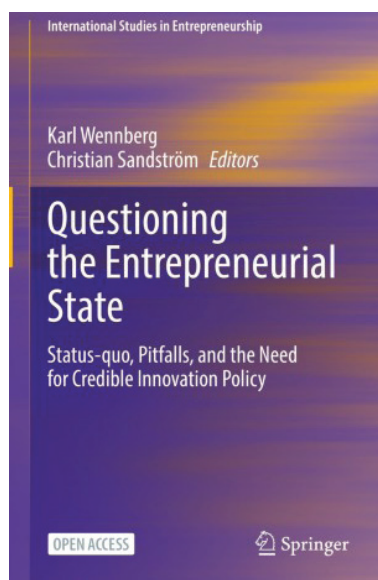
Om staten alltför detaljerat styr hur en näringsgren ska utforma sin produktion eller hur den ska finansieras, riskerar samarbetsblocket att försvagas. Den statliga industripolitiken, av det slag som Mazzucato förespråkar, kan dock vara nödvändig men har större sannolikhet att nå framgång när den tar hänsyn till samarbetsblockets betydelse för innovationer, skriver Elert och Henrekson. Det gäller enligt dem särskilt att

– avstå från att försöka välja ut vinnare genom att politiskt stödja enskilda företag och organisationer

– omfamna marknadens lärande genom att lära sig av framgångar och misslyckanden

– uppskatta rollerna i samarbetsblocket genom att beakta de olika kompetensbärarnas unika betydelse för helheten.

I samband med boksläppet skrev flera av bokens författare en debattartikel i *Dagens Nyheter* med rubriken ”Varning för den misslyckade industripolitikens återkomst” där de efterlyser en kritisk diskussion om industripolitikens renässans, samt forskningsbaserad kunskap och utvärderingar av offentliga investeringar. Boken är ett led i att få till mer diskussion och kunskap och innehåller bidrag skrivna av ett 30-tal ledande internationella forskare. Den finns även att ladda ned kostnadsfritt i open access-version



Niklas Elert och Magnus Henrekson är två av bokens författare. Foto: Karl Gabor.

och har över 100 000 nedladdningar. Författarna tar sig an både lyckade och misslyckade försök till innovationspolitik i Europa, USA och Kina samt ger policyförslag.

**Save the date:** Den 18 augusti håller vi ett policyseminarium med utgångspunkt i Niklas Elerts och Magnus Henreksons kapitel. Mer information kommer.

## Forskning i poddformat

**I IFN-podden kan du ta del av forskning och forskningsrelaterade ämnen i ett populärvetenskapligt format. Nu finns flera nya avsnitt.**

*Riv upp eller gör om – om investeringsskyddsavtal*

**Henrik Horn** arbetar i skärningspunkten mellan ekonomi och juridik. Han berättar om investeringsskyddsavtal, något som debatteras internationellt men inte i Sverige. Varför anser Henrik Horn att det är dags att riva upp eller modernisera dessa avtal?

*Skatter, ägande och näringslivets utveckling*

**Magnus Henrekson** intervjuas om vilka som äger våra bolag och vad det har för betydelse samt hur förändrade skatteregler har lett till att de svenska börsbolagen – tväremot den internationella trenden – har ökat kraftigt de senaste 25 åren.

*Privata ambulanser är snabbare men fler patienter dör*

**Björn Tyrefors** och **Daniel Knutsson** berättar om sin nyligen publicerade studie i *Quarterly Journal of Economics* om privata ambulanser och hur de applicerat nobelpristagaren Oliver Harts kontraktsteorier på svensk ambulanssjukvård. Går det att dra slutsatser om privatiserad välfärd i stort?

*Plusränta, stagflation och doften av 70-tal*

**Lars Calmfors** talar om det ekonomiska läget och hur finans- och penningpolitiken kan användas i tider av plusränta, stagflation och energikris. Vilka är likheterna och skillnaderna mellan 70-talet och nu och hur kan problemen hanteras för att vi inte ska hamna i en djupare kris?

*Näthat och anonymitet*

**Joakim Jansson** berättar om sin och Emma von Essens forskning om näthat och anonymitet. Forskningen tog avstamp i ett uppmärksammat journalistiskt avslöjande för några år sedan då flera anonyma användarkonton på internetforumet Flashback riskerade att bli offentliggjorda.

IFN-podden är en del av arbetet med den så kallade tredje uppgiften, dvs universitets- och högskolelagens skrivelse om att sprida forskningsresultat och samverka med samhället i stort. Podden finns på IFN play på ifn.se och där poddar finns. Som kuriosita kan nämnas att IFN-forskaren **Erik Lundin** har komponerat och spelar poddens signaturljud.

IFN:s forskning presenteras först som ett working paper. Nästa steg är publicering i en vetenskaplig tidskrift som är peer reviewed. Här är några av de artiklar som nyligen accepterats för publicering.

**Bjørnskov, Christian** och Philipp J.H. Schröder (kommande). ”Press Freedom, Market Information, and International Trade”. *European Journal of Political Economy*.

Påverkar kvaliteten på information internationell handel? Forskarna visar teoretiskt hur företag som saknar trovärdig information kan begränsa sin export. Genom att studera bilaterala exportflöden mellan en grupp västerländska och latinamerikanska länder finner de bevis för att lägre pressfrihet starkt minskar export till autokratier.

Costa-Font, Joan och **Martin Ljunge** (kommande). ”Ideological Spillovers Across the Atlantic? Evidence from Trump’s Presidential Election”. *European Journal of Political Economy*.

Donald Trump vann överraskande det amerikanska presidentvalet 2016. Gav det vind i seglen för nationalistiska attityder och värderingar i Europa? Vi finner att en motreaktion uppstod direkt efter valet. Européer som intervjuades dagarna efter valet var mer positivt inställda till invandring och globalisering än de som intervjuades före.

**Keloharju, Matti, Samuli Knüpfer** och **Joacim Tåg** (kommande). ”What Prevents Women from Reaching the Top?”. *Financial Management*.

Forskarna visar att kvinnliga chefer har lägre sannolikhet att bli utnämnda till vd och till välbetalda chefspositioner än män. Skillnader i kvalifikationer kan inte förklara detta då kvinnliga chefer är mer kvalificerade än männen. Istället visar artikeln att förklaringen är att kvinnorna halkar efter männen i karriären under de första fem åren efter familjebildning.

**Heller Sahlgren, Gabriel** (kommande). ”Lifelong Learning and Employment Outcomes: Evidence from Sweden”. *Education Economics*.

Artikeln studerar sambandet mellan livslångt lärande och sysselsättning i Sverige. Den finner ett positivt samband som drivs av arbetsrelaterad, icke-formell utbildning, såsom utbildning på arbetsplatsen. Reformen som ökar deltagandet i rätt slags livslångt lärande skulle förhoppningsvis leda till ökad sysselsättningsgrad.

**Kärnä, Anders**, Johan Karlsson, Erik Engberg och Peter Svensson (kommande). ”Political Failure: A Missing Piece in Innovation Policy Analysis”. *Economics of Innovation and New Technology*.

Innovationer har stor betydelse för ekonomisk tillväxt. Det finns en omfattande forskning om offentliga åtgärder som syftar till att öka mängden forskning och utveckling. Emellertid förbiser de flesta av dessa studier att offentliga insatser kan misslyckas, vilket riskerar att leda till felaktiga rekommendationer till beslutsfattarna.



IFN-forskaren **Niclas Berggren** har fått forskningsinstitutet Ratios nyinstiftade pris ”årets bidrag till mänsklig blomstring”. Niclas Berggren är verksam som forskare och programchef för forskningsprogrammet Institutioner, marknader och näringsliv, vid IFN och undervisar vid Ekonomihögskolan i Prag.

Priset delades ut i samband med Ratios 20-årsfirande den 7 april. Niclas Berggren prisas för sina mångåriga och breda insatser inom svensk nationalekonomi.



**Henrik Hällersfors** och **Alexandra Sandström**, båda forskningsassistenter på IFN, kommer till hösten att påbörja sina doktorandstudier vid Uppsala universitet.

Henrik Hällersfors har en masterexamen i nationalekonomi från Handelshögskolan i Stockholm. I sin masteruppsats undersökte han graden av riskdelning mellan svenska kommuner. Alexandra Sandström har en masterexamen i nationalekonomi från Ludwig Maximilian-universitetet i München. I masteruppsatsen undersökte hon effekten av väderfaktorer och malaria på inbördes konflikter i Afrika. Båda har arbetat som forskningsassistenter på IFN under 2021–2022.

Niclas Berggren. Foto: Karl Gabor.

Henrik Hällersfors och Alexandra Sandström. Foto: Elisabeth Gustafsson.

## Energikrisen i fokus

*IFN:s forskningsprogram Hållbar energiomställning har stort fokus på forskning om elmarknaden. Nyligen medverkade två av forskarna inom programmet, Erik Lundin och Thomas Tangerås, vid olika SNS-seminarier med energifrågor som tema. Erik Lundin presenterade även sin forskning vid ett riksdagsseminarium.*



Foto av Erik Lundin (överst) och Thomas Tangerås, samt elledning: Karl Gabor.

Riksdagsseminariet ”Hur får vi elnät för framtiden?” arrangerades den 11 maj av *Environment and Public Health Institute* som tillsammans med riksdagsledamöterna Carl-Oskar Bohlin (M) och Rickard Nordin (C) bjöd in till seminariet. Utöver Erik Lundin medverkade även Henrik Henriksson, vd på H2 Green Steel, Niclas Damsgaard, chefsstrateg på Svenska kraftnät, samt Lars Bergman, tidigare rektor på Handelshögskolan i Stockholm och författare till ESO-rapporten ”Spänning på hög nivå”.

**Thomas Tangerås** medverkade vid SNS seminarium ”Regelverk och marknadsvillkor för investeringar i ny kärnkraft” som hölls 5 maj. Seminariet handlade bland annat om hur samhällsekonomiska och företagsekonomiska kalkyler för ny kärnkraft i Sverige ser ut. Utöver Thomas Tangerås medverkade Pär Olsson, professor i kärnenergiteknik KTH, Lisa Ranlöf, chef för enheten Tillståndsprövning kärnteknik vid Strålsäkerhetsmyndigheten och Johan Svenningsson, vd Uniper Sverige. Det finns att se i efterhand på SNS hemsida.

**Erik Lundin** medverkade vid SNS seminarium ”Vindkraft? Ja, men inte på min bakgård” som hölls 21 april. Stephen Jarvis, biträdande professor i miljöekonomi vid London School of Economics and Political Science presenterade rapporten ”Is NIMBYism Standing in the Way of Clean Energy Transition?”. Han visade bland annat att fastigheters värde minskar när vindkraftsanläggningar etableras i närheten. Erik Lundin presenterade ett eget experiment på svenska förhållanden med utgångspunkt i Stephen Jarvis data, detta för att se om en ekonomisk ersättning till närboende skulle kunna kompensera för minskningen av fastighetsvärdet. Vid seminariet medverkade även Emmyly Bönfors, (C) kommunalråd och ordförande för miljö- och klimatnämnden i Göteborgs stad, Anders Frimert (S), riksdagsledamot samt Maria Röske, vd BayWa.r.e. Seminariet finns att se i efterhand på SNS hemsida.

27 april 2022 | SNS Demokratiråd om vägval för starkare lokal demokrati

**Richard Öhrvall**, Linköpings universitet och affilierad till IFN, ingår i SNS Demokratiråd 2022 och deltog vid presentationen av rapporten 27 april. De fyra forskarna som ingår i rådet konstaterade att kommunerna står inför stora utmaningar. Trenden med en åldrande befolkning håller i sig. Samtidigt växer kommuner i storstadsområden medan kommuner i glest befolkad landsbygd krymper.

De forskare som ingår i rådet är, utöver Richard Öhrvall, Gissur Ó Erlingsson (ordförande), professor i statsvetenskap, Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet, David Karlsson, professor i offentlig förvaltning, Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet, samt Jessika Wide, universitetslektor i statsvetenskap, Umeå universitet. Utöver forskarna medverkade även Malin Aronson, kommundirektör i Kungsbacka, och Ulrika Granström, kommunstyrelsens ordförande i Nyköpings kommun. Seminariet finns att se i efterhand på SNS hemsida.

Nyhetsbrev:

Nyheter från IFN utkommer sex till sju gånger per år. Dessutom publiceras *News from IFN* två gånger årligen.

# Nyhetsbrev

Redaktör: Eva Malm Öhrström, [eva.malmohrstrom@ifn.se](mailto:eva.malmohrstrom@ifn.se); tfn 08-665 4525. Ansvarig utgivare: Fredrik Sjöholm